

Степова зона України

Степова зона розташована на південь від Лісостепу і витягнута вздовж Азово-Чорноморського узбережжя на 1075 км, а з півночі на південь до Кримських гір - на 500 км. Степ займає 240 тис. км², тобто 40% від загальної площі України.

Природна зона степу розташована на півдні Східноєвропейської рівнини в межах різних тектонічних структур – Українського щита, Причорноморської западини, Донецької складчастої споруди, південно-східних схилів Воронежського масиву.

Степова зона України розміщена в межах Українського щита, ширина якого тут є найбільшою (близько 300 км). У східному напрямі щит звужується. Внаслідок цього тут виникли Дніпровські пороги, а також великий острів Хортиця.

Зона степу має рівнинний рельєф. На півдні розкинулися низовини – Причорноморська, Приазовська і Північно-кримська, на півночі та сході лежать височини – відроги Подільської і Придніпровської, Приазовська і Донецький кряж.

Донецький кряж

Причорноморська низовина

У східній частині абсолютні висоти території сягають найбільших показників – 367 м (гора Могила Мечетна). Кургани-могили є виходами на поверхню кристалічних порід Українського щита та Донецької складчастої споруди.

Кам'яна могила – пам'ятка природи в степу.

Територія багата на корисні копалини: залізну руду (Криворізький басейн, Білозерський басейн), кам'яне вугілля (Донецький басейн), марганець (Нікопольський і Великотокмацький басейни), нафта та газ (Причорноморсько-Азовський нафтогазоносний район).

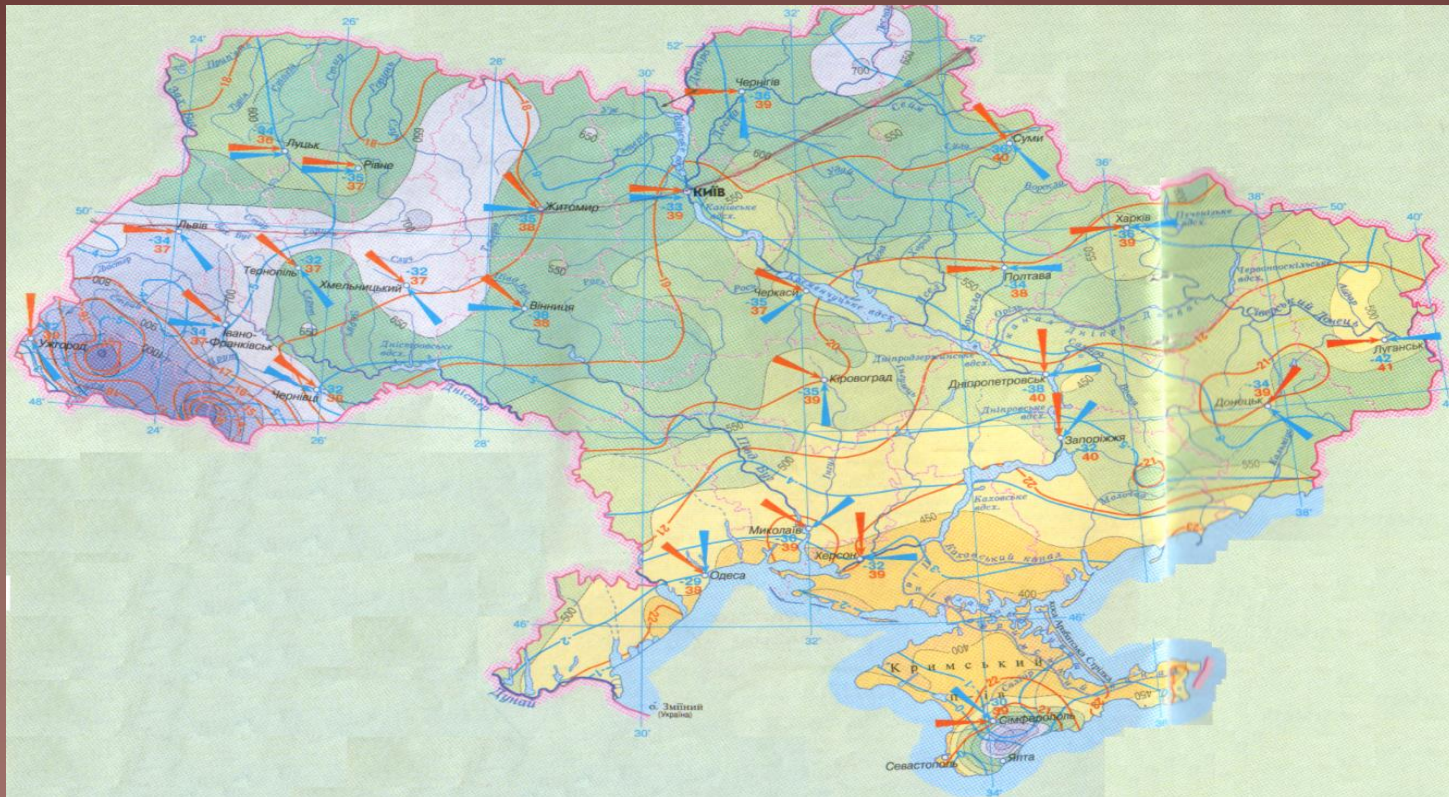

Криворізький басейн

Білозерський басейн

Клімат помірно континентальний. Середня температура січня змінюється із заходу на схід від -2 до -9 $^{\circ}\text{C}$, липня від $+20^{\circ}\text{C}$ до $+24^{\circ}\text{C}$. Річна сума опадів зменшується з північного заходу на південний схід від 450 до 300 мм. Безморозний період триває 160-220 днів.

Річкова сітка сформувалась в умовах недостатнього зволоження, тому її густота незначна. Стік формується в основному за рахунок талих снігових вод (до 80%). Степові річки характеризуються короткочасною і високою весняною повінню та низькою літньою меженню.

Сіверський Донець.

Річка Сіверський Донець

Великі річки – це Дніпро з притоками, Сіверський Донець, Південний Буг. Боліт мало. Вони розташовані в пониззях річок Дніпра, Дністра, Дунаю. Найбільші озера – лиманні (Кундук, Ялпуг).

Озеро Ялпуг

Озеро Кундук

У межах території знаходиться Причорноморський артезіанський басейн. Найбільше водосховище - Каховське.

Каховське водосховище

Чорноземи

Ґрунтовий покрив представлений чорноземами звичайними та південними, що мають високу природну родючість. На півдні чорноземи переходять у каштанові ґрунти. У районі Сиваша попадаються солончаки і солонці. У заплавах річок поширені лучні ґрунти, а на лівобережжі нижнього Дніпра простягаються Олешківські піски.

Каштанові

До того як степи було розорано, природна рослинність була представлена різними видами ковили, типчаком, стоколосом, житняком, полином, півонією вузьколистою, тонконогом, перекотиполем, катраном татарським. На сьогодні природна рослинність збереглась тільки в заповідниках.

Дерева найчастіше ростуть на півночі зони – байрачні ліси, кущі по всій території (терен, вишня, шипшина, мигдаль). У плавнях річок росте очерет, калина, верба, лоза. 80% території – це сільськогосподарські угіддя, де вирощують пшеницю, технічні, овочеві, плодові культури та виноград.

Байрачні ліси.

Хом'як

Байбак

Видовий склад тваринного світу бідніший порівняно з лісостеповою зоною. Найбільше тут гризунів – тушканчиків, ховрахів, хом'яків, а також зайців, лисиць, борсуків, козуль, кабанів, тхорів.

Ховрах

Тушканчик

Степовий журавель

Жайворонок

Дрохва

Степовий орел

Серед птахів багато жайворонків, дрохв, степових орлів, чайок, мартинів, куликів. Серед плазунів – гадюк, полозів, ящірок.

Гадюка

Полоз

Ящірка

Степова зона поділяється на підзони, а ті в свою чергу поділяються на краї (провінції).

Північностепова підзона:

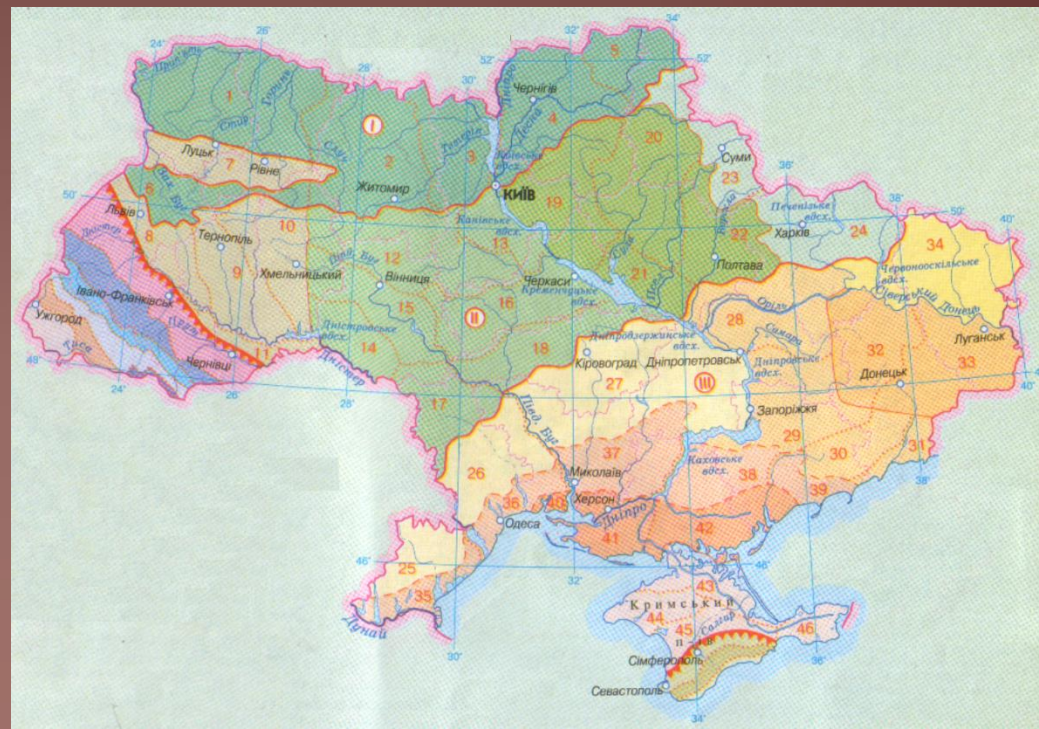
1. Дністерсько-Дніпровська провінція
2. Лівобережно-Дніпровсько-Приазовська провінція
3. Донецька провінція
4. Донецько-Донська провінція

Середньостепова підзона

1. Причорноморська провінція

Південностепова підзона

1. Причорноморсько-Приазовська провінція
2. Кримська провінція

Несприятливі фізико-географічні процеси

1. Посушливість
2. Зливовий характер
3. Ерозія ґрунтів
4. Пилові бурі
5. Засоленість ґрунтів

Мала кількість опадів у поєднанні з великим випаровуванням, створює дефіцит вологи. Трапляються часті посухи. Щорічно спостерігаються суховії, інколи вони дмуть впродовж тривалого часу.

Засоленість ґрунтів

Чорноморський

Дунайський

З метою збереження унікальних природних ландшафтів у степовій зоні створено велику кількість заповідних територій: біосферні природні заповідники Асканія-Нова, Чорноморський, Дунайський, природні заповідники Луганський, Український степовий, Дніпровсько-Орільський, Єланецький Степ, Опукський, Казантипський, національні природні парки Святі Гори, Азово-Сиваський, багато заказників, пам'яток природи.

Асканія-Нова

Нікітінський ботанічний сад

Погіршеною екологічною ситуацією характеризуються освоєні відносно недавно степові землі, що надмірно експлуатуються. У великих промислових районах Донбасу та Придніпров'я погіршена екологічна ситуація переростає в напружену.

Терикони здатні самозайматися і диміти, внаслідок чого забруднюється довкілля.

ВИСНОВОК

Степова зона характеризується відносно високими температурами і невеликою кількістю опадів. Переважна рослинність – злаки, поєднання яких змінюється з півночі на південь. Тривалий період вегетації і родючі ґрунти при достатньому зрошенні дозволяють отримувати високі врожаї сільськогосподарських культур. Близько 80% степів України розорано.

